

KRÓNIKA

Ezeréves az Egri Egyházmegye – Tudományos egyháztörténeti konferencia –

2004. március 13-án az Egri Egyházmegye alapításának 1000. és az Egri Érsekség alapításának 200. évfordulója alkalmából tudományos egyháztörténeti konferencia volt Egerben a Líceum dísztermében. A konferenciát dr. Seregély István egri érsek nyitotta meg, s a Magyar Katolikus Püspöki Kar részéről jelen volt dr. Erdő Péter bíboros, prímás esztergomi érsek, Bosák Nándor, dr. Veres András, Katona István püspökök. Görög katolikus egyházunkat dr. Pregun István főhelynök, főigazgató, dr. Ivancsó István rektor, tanári karunkat dr. Kruppa Tamás és Gánicz Endre főiskolai tanárok képviselték. A konferencián dr. *Török József* professzor az 1004-es alapítási dátumról, dr. *Besze Tibor* történész az egyházmegye Árpád-kori történetéről tartott előadást. *Ingrid Wuerth* jénai tudományos kutató és *Kuklay Antal* az egyházmegye területén született Szent Erzsébet-ről és kultuszáról tartottak igen

érdekes értekezést. *Watzatka Ágnes* zenetörténész az egri székesegyház leghíresebb karnagyának Zsasskovszky Ferencnek *Manuale musico- liturgicum* című kottáskönyvét mutatta be. Dr. *Janka György* főiskolai tanár az ezeréves egri egyházmegye és a görög katolikusok című előadásában az ungvári uniótól az önálló munkácsi egyházmegye felállításáig terjedő 125 év eseményeit, küzdelmeit tekintette át tényszerűen, kiemelve a püspökök céljait, indítékait. A számos pozitív visszhang jelezte, érdemes volt ezt a témát is a millennium kapcsán felidézni.

(*Janka György*)

Doktori szigorlat a Zeneművészeti Egyetemen

Ismét doktori védésre hívtak Intézményünkben szaktanárt. A Zeneművészeti Egyetemen 2004. március 26-án *Bubnó Tamás* készítette el és védte meg „A magyarországi és a Kárpátok-vidéki görög katolikus dallamok eredete és variánsai” című disszertációját. Mivel görög katolikus és liturgikus volt a témája, Ivancsó Istvánt

kérték fel a szigorlaton való részvételre, akinek az elnöki tisztet is el kellett látnia. Mindenesetre, témájában az első egyházzenei doktorunkat köszönhetjük majd a szigorló személyében.

(Ivancsó István)

Liturgikus Szabadegyetem Kollokváron

Főiskolánkat egy újabb megtiszteltetés érte. A Babeş-Bolyai Tudományegyetem R. K. Hittudományi Fakultásán szervezett színvonalas sorozatból álló Liturgikus Szabadegyetem egyik előadójának liturgikus tanárunkat, Ivancsó Istvánt kérték fel. A 2004. április 1-jei két részből álló előadás címe a következő volt: „Jézus Krisztus húsvéti misztériuma a bizánci egyház liturgiájában”. Az érdeklődést igazolta, hogy a nagy előadó terem teljesen megtelt. Az előadás után elhangzott kérdések, illetve megbeszélések tovább gazdagították az egyházunk liturgiájáról, illetve liturgikus szemléletéről szóló ismereteket.

(Ivancsó István)

Véghseő Tamás doktori értekezése és védése

2004. április 26-a igen jelentős nap és állomás nemcsak Véghseő Tamás kollégánk, hanem az egész Egyházmegye és a Hittudományi

Főiskola életében is, hiszen ezen a napon védte meg doktori értekezését a Pápai Római Gergely Egyetem Egyháztörténelem Fakultásán. Tézisének címe: *Ágoston Benkovich OSPPE (1630/31-1702) e la riforma cattolica nell'Ungheria (Benkovich Ágoston OSPPE és a katolikus reform Magyarországon)*. A bizottság (P. Josep Benítez SJ. elnök, Prof. Luigi Mezzadri CM témavezető, és P. Szilas László SJ.) egyöntetű véleménye, hogy a jelölt munkája és felkészültsége kiváló, azaz doktori fokozatának minősítése „summa cum laude”. Véghseő Tamás ezzel nem egyszerűen egy tudományos és igen színvonalas dolgozat munkáját fejezte be, hanem egy hosszú, kitartó és igen szorgalmas római és magyarországi kutatói tevékenységre tette fel a pontot, amely, mint alap az egyháztörténelem újdonsült doktora számára itthon a további munka és kutatás kovása lehet, Isten mindig nagyobb dicsőségére. Ehhez kívánunk bőséges áldást és jó egészséget, s kérjük Isten kegyelmét.

(Seszták István)

Liturgikus Szimpozium III.

Hittudományi Főiskolánk Liturgikus Tanszéke 2004. április 29-én immár a harmadik szimpoziumot szervezte. Ennek apropóját a Danilovics-énekkönyv, a 125 éve

alakult hajdúdorogi liturgikus fordító bizottság utolsó műve megjelenése szolgáltatta. Összesen öt előadás hangzott el. Püspök úr hivatalos elfoglaltsága miatt nem tudott részt venni a rendezvényen. Ezért a megnyitóban dr. Pregon István főigazgatónk köszöntötte a résztvevőket. Az első előadást Ivancsó István liturgikus tanszékvezető tartotta „Danilovics János életének és munkásságának főbb adatai” címmel. Már időserű volt összefoglalni az életrajzot, ugyanis az első szimpozionból (betegség miatt) kimaradt. A második előadás Szabó Péter kánonjogi tanáré volt: „A liturgikus könyvek kiadásának jogtörténeti összefoglalása a görög katolikus egyházban”. A fő előadás ezek után következett ismét Ivancsó István liturgikus tanszékvezetőtől, akinek témája „Danilovics János Általános egyházi énekkönyve mint a fordító bizottság utolsó műve” volt. Ezt követte még két kiegészítő, de a fő mondanivalóhoz szervesen illeszkedő téma. Előbb Soltész János erkölcssteológiai tanszékvezető beszélt arról, mit jelent az „Imádság és liturgikus éneklés mint morális cselekedet”, majd pedig Gáncz Endre biblikus tanár „Bibliai imádkozók a bizánci liturgiában” címmel tartotta meg előadását a Danilovics által pályázati úton lefordított pünkösdi katavaszia alapján.

Mindezeket meglepően termékeny diszkusszió követte. Végül Pregon István főigazgató zárszava fejezte be a tudományos összejevetelt. A szimpoziont a kispapok énekkarának két szép éneke foglalta keretbe. Bevezetőként a „Föltámadt Krisztus” éneket adták elő, zárásként pedig a „Szent, szent, szent” himnuszt énekelték el három szólamban.

(Ivancsó István)

Az Ókeresztény Egyház Kutatóinak 32. Találkozója

Aranyszájú Szent János: Kelet és Nyugat a IV. és V. század fordulóján – ez volt a címe az *Augustinianum Patrisztikus Intézet* ez évi konferenciájának, amely a nagy keleti egyházatya végső száműzetésének 16. centenáriuma alkalmából teljesen „Khrüszosztomosz”-ról szólt. Bár a múlt században is számos rangos konferencia szólt az Aranyszájúról, az időközben jócskán kibővült bibliográfia és a sok új kritikai kiadás és tisztázás indokoltta tette, hogy a Patrisztikus Intézet ezúttal is őt állítsa az érdeklődés középpontjába. Ma már újra kell értékelni sok olyan megállapítást is, amely a múlt században általános bevettnek számított.

A kibővült bibliográfiát és a kutatás új irányvonalait Wendy Mayer nyitóelőadása mutatta be.

Az ausztráliai professzornő sajátos stílusát szerencsésen kiegészítette *Panayotis Nicopoulos* athéni nyugalmazott professzor előadása Aranyszájú Szent Jánosnak Nyugattal, különösen is a pápával történt kapcsolattartásáról és levelezéséről szóló előadása.

Május 6. délutánjától másnap estig 3-3 munkacsoportban folytatódtak a csaknem ötven előadó előadásai és a viták. Az egyik szekcióban a szent egyházatya homíliáit, illetve később egyéb bibliamagyarázatait, a másik kettőben pedig a papsággal, szerzetességgel, a nők szerepével, a Birodalommal és még sok egyéb mással foglalkozó írásait elemezték. Néhány egészen technikai előadás egy-egy mű hitelességét vagy hamisítvány-voltát tisztázta. Sor került olykor udvarias de kemény vitákra is, amelyekből kiderült, hogy a hajdan sok előkelőség ellenkezését kiváltó konstantinápolyi érsek életműve most is tud megosztást hozni. De amint ez akadémikusok között már megszokott: a kávézárkor vagy a büfében a legelterjedtebb vélemények képviselői is jól megfértek egymás mellett.

Magyarországról ezúttal egy ortodox és egy görög katolikus előadó volt: *Bugár István* „A szavak és képek viszonylagos erejéről és képességeiről” szóló tanítást fejtegette Aranyszájú Szent János és kortársai életművé-

ben. Főiskolánkról pedig *Orosz Athanáz* a szent szerzőnek „A papi méltóságról” vallott tanait elemezte a híres dialógus alapján, amelyben Szent János „alapvető különbséget” lát „a szerzetesek aszkézise és a pap feladatai között”. Erről a műről egyébként még *P. Molac* francia teológus is jelentős előadást tartott, amelyben Nazianzi Szent Gergelynek egyik védőbeszédét („Számadás”) állította párhuzamba „A papi méltóságról” szóló párbeszéddel. Mindenesetre Aranyszájú Szent János e művének hiteleségét és eredetiségét most senki sem kérdőjelezte meg, holott a múlt században még ez is nemegyszer fölmerült.

A Rómában tanító *W. Turek* tanulságos előadást tartott Éli főpap alakjáról Aranyszájú Szent János bibliamagyarázataiban. A szent prédikátor főként „A szerzetesi élet ellenzői” ellen mondott beszédében taglalja a szülők gyermekeik iránti kötelességét: Éli főpaptól eltérően komoly gondot kell fordítaniuk a gyermeknevelésre, s ebből a célból akár csak egy átmeneti időre is a szerzetesek segítségét érdemes igénybe venniük, akik „lelki alternatívát” tudnak adni a társadalom olcsó kínálatával és sekély erkölcsi értékrendjével szemben. Érdekes kiegészítést adott mindehhez *A. Miranda* „Az életszentségről és a »lelki« értékekről Aranyszájú Szent János és

kortársai életművében”. De még akár több tucat előadás érdekes mozzanatait is föl lehetne sorolni.

Az utolsó napon a Szent Péter Bazilika tőszomszédságában lévő Augustinanum dísztermében *G. Piccaluga* professzornő foglalta össze Aranyszájú Szent Jánosnak a színházhoz, templomhoz és egyházhoz való viszonyát, majd pedig a svájci *R. Brändle* tért ki arra, hogyan is fogadta el (illetve értékelte át) Aranyszájú Szent János teológiáját a kortárs nyugati egyházatya, Szent Ágoston. Itt vált igazán világossá, hogy Kelet és Nyugat gondolkodásmódja már a IV. és V. század fordulóján is mennyire különbözni kezdett egymástól. (*Orosz Athanáz*)

Hospice konferencia

A Katolikus Szociális Módszertani Intézet rendezésében több előadást tartott 2004. április 21-én, a MKPK-Irodaház konferenciatermében *Hazel Barthel* aszszony, az USA-beli hospice ma is aktív vezéralakja, a Lion Health Service és az EMBI nemzetközi hospice consulting, management és oktatási cég elnöke, a Texas New Mexico Hospice Szervezet alelnöke és a Palliatív Gondozási Szervezet Etikai Bizottságának tagja. Elkötelezett keresztény, aki az életük végső szakaszában élők és a haldoklók szeretetteljes gon-

dozásáért munkálkodik. Már a magyarországi hospice-mozgalom indulásakor jelentős segítséget adott az első önkéntes munkatárs képzésben.

A rendezvény témaköre a következő volt: Felkészülés az életre – Felkészülés a halálra, Palliatív ellátás és spirituális ápolás. Megdöbbentőek voltak általános megállapításai. Véleménye szerint az USA a leghalátagadóbb társadalom, ami valaha létezett. Nem élnek együtt nemzedékek, ezért idős embert, beteget aránylag ritkán látnak a fiatalabb emberek. A halálról nem beszélnek, temetésre nem járnak. Több 30-40 éves ember még egyáltalán nem volt temetésen! Pedig a kor előhaladtával és kitolódásával jönnek a betegségek, s egy idő után a leépülés szinte minden szinten jelentkezik. Elképesztő adatok hangzottak el: pl. az idős-korúak aránya 1920-ban kb. 10 % volt, 2030-ban 60-65% várható! A hospice-ban gondozottak legnagyobb százalékban 80-90 év közöttiek, de egyre nő a 100 év fölöttiek száma is. Sok értelmetlen orvosi beavatkozást is végeznek 70 év fölött, melyeket jobban át kellene gondolni. A legnagyobb hiány, aminek betöltésére korlátlan igény van, valódi emberi, szeretetteljes bánásmód beszédben és cselekvésben mind az orvosok, mind az ápolók, mind a családtag-

ok vonatkozásában, illetve a különböző egészségügyi szintek és a családok harmonikus együttműködésének megvalósítása.

E rövid ismertetés befejezéseként lássuk az életvégi ápolás kapcsán az úgynevezett Milbank program alapelveit, amit e területen mindenütt elfogadnak. 1. Tisztelni kell mind az ápolók, mind a nővérek méltóságát, melyhez szorososan tartozik a beteg és a hozzátartozók tisztelete. 2. Legyünk érzékenyek és tartsuk tiszteletben a család és a beteg konkrét kívánságait. 3. A beteg választásának leginkább megfelelő mérték alkalmazása. 4. A fájdalom és más szimp-tómák enyhítése, el kell fogadni az ilyen irányú segítséget. 5. A pszichológiai, szociális, lelki-vallási problémák felmérése és kezelése. Segítővé kell válni. 6. Folyamatos ápolás biztosítása: kórház, hospice, otthoni környezet harmóniája. 7. Tegyük lehetővé minden olyan terápiát, mely valójában javíthatja a beteg életminőségét. A palliatív otthon nem jelenti a kezelések leállítását! 8. Legyen elérhető a palliatív és a hospice ápolás, de nem kell kényszeríteni. 9. Tartsuk tiszteletben a kezelés visszautasításának jogát! 10. Tartsuk tiszteletben az orvos felelősségét! 11. A klinikai és az evidencia alapú kutatásokat elő kell segíteni.

A palliatív medicina célja tehát az élet megerősítése és ugyanak-

kor a halál elfogadása, a halált nem sietteti, de nem is késlelteti. A fájdalmakat és az egyéb szimp-tómákat enyhíti – de nem eutanázia! Integrálja a betegkezelést. Támogató rendszer, mely azt akarja, hogy amennyire csak lehet, aktív életet élhessen a gondozott. A család támogatását mind a betegség alatt, mind a gyászban fontosnak tartja. Hitre és szeretetre épülő csapatmunka megszervezését igényli. „A vég mindig több mint a kezdet”.

A rendezvényen egyházunkat Jaczkó Sándor paróchus és Soltész János teológiai tanár képviselte.

(Soltész János)

EEC Kongresszus Budapesten

2004. május 26-31. között Budapesten tartotta két évente esedékes kongresszusát az Európai Kateketikai Munkaközösség (Equipe Europeenne de Cathechese). Ez a munkacsoport nem hivatalos egyházi fórum, tagjait nem püspökök delegálják, de képviselteti magát benne a teljes európai „élmezőny”, a kateketika és valláspedagógia legismertebb és -elismertebb szakemberei. (Hogy csak az olasz Emilio Alberichre vagy a kiváló szakkönyvei révén hazánkban is ismert osztrák Edgar Josef Korherre utaljak.) Megtiszteltetést és valódi élményt jelentett számomra, hogy – Udvardy György

püspök úr, a Magyar Katolikus Püspöki Kar Országos Hitoktatási Bizottsága elnökének meghívására, Magyarországról negyedmagammal – részt vehettem a kongresszus szakmai programján.

Az előadások és a különböző nyelvi csoportokban zajló szakmai beszélgetések egyaránt korunk katekézisének kihívásai, útkeresése körül zajlottak: Mit jelent a dialógus többkultúrájú és többvallású társadalmunkban? Milyen katekézis lehet eredményes a mai pluralista Európában? A hit hirdetése előtt milyen emberi értékekre neveljük a különböző háttérből érkező fiatalokat, hogy képesek legyenek a hit befogadására? Hogyan neveljünk dialógusra a katekézisben? Milyen kateketikai képességeket fejlesztünk a pluralista világ kihívásaival szemben és hogyan? Milyen katekézisre van szükség a dialógusra nyitott keresztény identitás érdekében?

Természetesen ahány szakember, annyi meglátás; ahány ország, annyi válasz. Bizony, volt olyan vélekedés is, amitől szinte megijedtem. (Pl. az ún. „berlini modell”, amely nyilván egy egészen speciális helyzetben, az iszlám igen komoly nagyságrendű jelenléte és az ateizmus rendkívüli előretörése közepette, egyfajta kényszerhelyzetben született.) Elmélyült bennem annak bizonyos-

sága, hogy az Európai Unióhoz idén csatlakozott országok katolikusai – megpróbált hitükkel, belső bizonyosságtól vezérelt, szerény, de határozott jelenlétükkel – igenis komoly erőt, pezsdülést jelenthetnek és megújulást hozhatnak a nagyszerű értékekkel rendelkező, de fáradtabbnak tűnő nyugat-európai katolikus közegbe. – Abban mindnyájan egyetértettünk, hogy rendkívüli kihívások előtt áll az egyház, amelyek között fontos feladatunk mind katolikus identitásunk megerősítése és a tanítás őrzése, mind a – többirányú – dialógus készségének továbbfejlesztése.

Nem titok – bár ez a tény a mi kritikánkat hosszú évek óta kiváltja –, hogy a liturgikus élmények útja egyre kevésbé meghatározó a nyugat-európai országok kateketikai gondolkodásában. A magyar szervezőket – Udvardy püspök úron kívül Fogassy Judit nővért és az OHB stábját – dicsérem, hogy tettek arról: a kongresszus résztvevői a pünkösdi ünnepét két, jellegében különböző katolikus közösségben tölthessék, ahol a plébániai közösség tagjaival a vasárnapi szentmisén, illetve az ahhoz kapcsolódó beszélgetés keretében találkozhattak, és így a plébániai katekézis étellel telivalóságának élményeiben is részesülhettek. *(Obbágy László)*

